

Заголовки російських інтернет-ресурсів у матеріалах про події в Україні в контексті інформаційної агресії

Семен Н. Ф.,

Дослідження стосується змісту заголовків російських інтернет-ресурсів «Российский Диалог» і «Правда.Ру» в інформаційних повідомленнях про події на Сході України, що провокують розгортання інформаційної агресії, яка призвела до збройного конфлікту з численними людськими та економічними втратами.

Ключові слова: інтернет, інформаційна агресія, гібридна війна, інформаційна безпека, заголовок.

The headings of Russian Internet resources in the materials about the events in Ukraine in the context of information aggression

Semen Nataliia,
Assistant Professor

The study is focused around the content of headings of the Russian Internet resources “Russkiy Dialog” and “Pravda.Ru” in the news reports about the events in the eastern Ukraine, that provoke launching information aggression that led to the armed conflict with many human and economic losses.

Keywords: Internet, information aggression, hybrid warfare, information security, heading.

Заголовки российских интернет-ресурсов в материалах о событиях в Украине в контексте информационной агрессии

Семен Н. Ф.,

Исследование касается содержания заголовков в информационных сообщениях о событиях на Востоке Украины российских интернет-ресурсов «Российский Диалог» и «Правда.Ру», провоцирующих развитие информационной агрессии, которая привела к вооруженному конфликту с многочисленными человеческими и экономическими потерями.

Ключевые слова: интернет, информационная агрессия, гибридная война, информационная безопасность, заголовок.

Вступ. Інформація, яку подають російські мас-медіа про Україну, супроводжує розгортання активних бойових дій з численними людськими жертвами, руйнацію перспективних галузей економіки та загрозу цілісності суверенітету України. Крім того, антиукраїнська пропаганда призвела до виникнення певних стереотипів. У таких умовах медіа України потребують як законодавчого регулювання в галузі інформаційної безпеки, так і фахового вдосконалення.

Об'єктом дослідження є заголовки в інформаційних повідомленнях про події на сході України на російських інтернет-ресурсах «Российский Диалог» і «Правда.Ру». Предметом є зміст заголовків

у інформаційних повідомленнях про події на сході України на російських інтернет-ресурсах «Российский Диалог» і «Правда.Ру».

Метою дослідження є аналіз технології пропаганди у заголовках інформаційних повідомлень про події в Україні на російських інтернет-ресурсах «Российский Диалог» і «Правда.Ру».

Реалізація зазначеної мети передбачає вирішення низки таких завдань:

- проаналізувати заголовки матеріалів про Україну на російських порталах «Правда. Ру» та «Российский Диалог»;

- виокремити тематичні групи заголовків у матеріалах про Україну на російських порталах «Правда.

Ру» та «Российский Диалог»;

- дослідити застосування методів пропаганди у заголовках матеріалів російських порталів «Правда. Ру» та «Российский Диалог»;

- окреслити можливі засоби протидії українських медіа на поширення пропагандистських матеріалів російських порталів «Правда. Ру» та «Российский Диалог».

Теоретичне підґрунтя. Питання інформаційної агресії нині надзвичайно актуальне. Варто виокремити праці таких дослідників цієї галузі, як Почепцов Г. Г., Панарін І. М., Литвиненко О. В. та інші вчені. Однак слід зауважити, що зараз в українському журналістикознавстві таких праць мало, тому існує гостра потреба в такій літературі, адже вона допомагатиме певним чином протистояти інформаційним нападам агресора.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети і завдань у процесі аналітичної роботи використовувався комплекс взаємозв'язаних методів дослідження, спрямованих на отримання об'єктивних і достовірних результатів, а саме: контент-аналіз, історичний метод, інформаційний метод.

Результати дослідження. Останнім часом для номінації подій на сході України використовують термін «гібридна війна». Суть цього поняття полягає в тому, що агресор застосовує проти України невійськові засоби боротьби. Цей термін свідчить про розмитість ознак воєнного конфлікту і застосування засобів, які провокують збройне протистояння. Проте вони не є традиційними і відомими всім [1, с. 166]. Головними в цій боротьбі є засоби масової інформації, які добре фінансуються і активно ведуть інформаційну війну проти нашої країни.

У дослідженні проаналізовано два російські інтернет-ресурси – «Российский Диалог» і «Правда. Ру».

Мережевий ресурс «Российский Диалог» розпочав роботу 2014 р. Тематика цього порталу дуже різноманітна. Важливим є те, що він має окрему рубрику «Україна», яку оновлює кожні дві години протягом доби.

Прочитавши матеріали порталу, не відразу можна помітити його позицію. Щоб зрозуміти, яких поглядів дотримується «Российский Диалог», потрібно систематично читати та досліджувати його контент. Застосувавши системний підхід, ознайомившись із заголовками та матеріалами інтернет-ресурсу, можемо констатувати, що сайт «Российский Диалог» підтримує політику Кремля щодо України і веде активну інформаційну війну проти нашої країни. Проаналізувавши заголовки новин про Україну, можемо окреслити їх групи, що найбільше показують позицію цього ЗМІ щодо України:

1. Заголовки, в яких чітко видно, що «Российский Диалог» визнає ДНР та ЛНР:

- «Украинские диверсанты оставили без света села на территории ДНР»;
- «Министр АПК ДНР раскритиковал власти республики: у нас что, 37 год?»;
- «Захарченко: бойцы ДНР в боевой готовности и в любой момент возобновят атаки»;
- «Ополченцы ДНР боятся закрытия военного госпиталя: Мы не хотим оказаться на улице»;
- «Жесткие меры: силовики ЛНР изъяли несколько тысяч единиц оружия за сутки»;
- «В ДНР разработали схему поставки угля на Крым в обход Украины».

Крім цього, портал щоденно публікує хроніку «Главные новости и обстановка в ДНР и ЛНР. Хроника событий», де розповідає про останні новини з фронту Східної України (тобто «ДНР» та «ЛНР»).

2. Заголовки, в яких бачимо ностальгію за «славним минулим» у складі Радянського Союзу:

- «Украина избавляется от истории: Киев снесет 79 коммунистических мемориальных досок»;
- «НАТО: Запад закрыл Россию, как и СССР, за «железным занавесом»»;
- «Испанский подросток, восхищающийся Россией и Советским Союзом, получил подарок от Путина»;
- «Путин объяснил ООН, почему считает распад СССР огромной трагедией 20 века»;
- «Выходивший на ринг под гимн СССР боксер Джефф Монсон стал гражданином РФ».

3. Заголовки, що відображають завуальованість у поданні новин про Україну, тобто журналісти цього ЗМІ наче висвітлюють «другий бік медалі», звичайні новини з України:

- «Порошенко уверен, что на Украине созданы все условия для борьбы с коррупцией»;
- «Трепещите, враги Украины»: Аваков представил инновационный городской танк «Азовец»;
- «Турчинов: Запад не защитит Украину - нужно рассчитывать только на собственные силы»;
- «Порошенко похвастался зарубежной помощью: в 2015 году Киев заключил 100 военных контрактов с западными странами»;
- «Обновленная версия «Града»: Украина создала РСЗО нового поколения «Верба»;
- «ДНР вновь обстреляла Марьинку, Авдеевку и Пески, - штаб АТО».

4. Заголовки, в яких Україна буцімто принижує Росію:

- «Неонацисты из «Азова» заявили, что готовы воевать против России на стороне Запада и Турции»;
- «Турчинов заявил, что Турция «правомерно» сбивла российский Су-24 в небе над Сирией»;
- «Турчинов пригрозил Москве сбивать российские самолеты в случае возобновления войны в Донбассе».

5. Заголовки, в яких йдеться про те, що Криму

добре у складі Російської Федерації:

- «Крым поблагодарил Донбасс за совместную борьбу с «мошенниками», которые засели в киевских кабинетах»;

- «Поклонская: обесточивание Крыма со стороны Киева нанесло республике значительный ущерб»;

- «Преступники, подорвавшие ЛЭП в Крыму, сядут в тюрьму пожизненно, - Поклонская»;

- «Россия пригрозила Киеву «ответными мерами» за обесточивание Крыма»;

- «В Совете Федерации рассказали, как Украина ответит за подрыв ЛЭП: террористов надо уничтожить».

6. Заголовки-«страшилки» про Україну:

- «Политологи: на Украине наблюдается рост социальных недовольств, новый «майдан» будет в 2016 году»;

- «Километровые очереди за бензином в Донецке: кадры с городских улиц»;

- «Замерзающий Донецк: в городах ДНР перестали работать котельные».

Інтернет-ресурс «Правда. Ру» розпочав свою діяльність у 2003 році. Сайт підтримується Управлінням внутрішньої політики адміністрації президента Росії, саме тому він наносить потужні інформаційні удари по Україні.

Проаналізувавши заголовки матеріалів «Правда. Ру», можемо виокремити такі їх тематичні групи:

1. Заголовки, що наголошують на особливій впливовості Росії:

- «Украина без российского газа зиму не переживет»;

- «Таланты азербайджанских женщин высоко ценят в России и в мире»;

- «Кто-то очень боится усиления русского народа»;

- «Добрая Россия даст газу Украине?».

2. Заголовки, що принижують Україну:

- «Если зима будет суровой, Киев начнет воровать газ»;

- «Одесса – это русский город, хотя говорит об этом на Украине преступно»;

- «Александр Захарченко: Скорее Украина присоединится к ДНР, чем Донбасс вернется к Киеву»;

- «Украина: не хотим работать, хотим гордиться».

3. Заголовки, в яких Україна буцімто принижує Росію:

- «Депутаты Рады поблагодарили Турцию за сбитый Су-24»;

- «Порошенко согласился окончательно избавиться от русского языка»;

- «СБУ запретила больным детям получать лечебное питание из России»;

- «На Украине заявили о готовности помогать ИГ мстить России за Сирию»;

- «Арсен Аваков требует оставить Крым без электричества».

4. Заголовки, в яких стверджується, що українська армія веде війну проти мирного населення на сході України:

- «ВСУ снова приступили к обстрелам Донбасса»;

- «Киев снова пытается сорвать соблюдение Минских соглашений»;

- «ВСУ нарушили перемирие, обстреляв ночью донецкий аэропорт»;

- «Из-за обстрелов ВСУ Горловка лишилась коммуникаций»;

- «Украина стягивает к границам ДНР «Грады» и танки».

5. Заголовки, в яких чітко видно, що «Правда. Ру» визнає ДНР та ЛНР:

- «Между ДНР и Россией начал ходить ежедневный поезд»;

- «ЛНР: Мы перенесли, а не отменили выборы. В 2016-м их признает весь мир»;

- «ДНР: Украинские силовики под видом учений стянули технику к линии соприкосновения»;

- «Паспорт ЛНР будет структурно похож на российский»;

- «ДНР и ЛНР хотят войти в состав России»;

- «ЛНР приняла закон о военном положении».

Можемо стверджувати, що такі матеріали негативно впливають на імідж нашої країни на міжнародній арені та серед населення, яке проживає на окупованих територіях. Вони формують у читача осуд України. Нині, на тлі Євромайдану та подій на сході України, нашу державу почали сприймати як проблемну, адже у ній тривають військові дії, занепадає економіка, політичні сили у стані розбрату та суперечок. Такі характеристики нашої країни стають причиною зменшення інвестицій, а також зростання еміграції.

У проаналізованих матеріалах вищезазначених російських інтернет-ресурсів, на нашу думку, застосовують такі методи пропаганди:

1) *навішування ярликів* – автори у своїх матеріалах створюють негативний образ українських бійців, розвивають у читача негативне сприйняття дій української влади [2]. У масового читача це викликає негативні асоціації, породжує певні стереотипи. Наприклад, у матеріалі порталу «Российский Диалог» «Неонацисты из «Азова» забросали камнями и «коктейлями Молотова» дом начальника МВД Харьковской области», де автор називає бійців батальйону «Азов» «неонацистами»;

2) *створення культу особи* – автори матеріалів з повагою та авторитетом апелюють до слів Президента Росії Володимира Путіна [2]. Вони переконують людей в тому, що його коментарі, висновки, розповіді – це істина в останній інстанції. Наприклад, матеріал інтернет-ресурсу «Российский Диалог» ««Это смеху подобно»: Путин назвал трагикомедией конфликт Авакова и Саакашвили», де автор подає прямий коментар Путіна щодо

скандалу між міністром внутрішніх справ України Арсеном Аваковим та мером Одеси Михаїлом Саакашвілі. Думка Путіна тут є основною, вона є авторитетною і її підтримують прихильники президента та поширюють між собою по всій Росії та за її межами;

3) *апелювання до авторитету* – автори матеріалів створюють образ величної Росії та виваженого, шанованого народом та послідовного у своїх діях її президента Володимира Путіна [2]. Наприклад, матеріал порталу «Правда. Ру» «Путин: Никто не хочет содержать Украину», де автор подає коментар президента Росії: «А содержать Украину никто не хочет. Ну что это миллиард дадут, два, пообещают гарантии какие-то. При этом еще хотят переложить нагрузку финансовую на Россию: и кредиты не хотят возвращать, хотя мы предложили очень хороший, комфортный, на мой взгляд, вопрос решения задолженности», – рассуждает президент в интервью с автором документального фильма «Миропорядок», анонсированного каналом «Россия 1». На нашу думку, застосування таких коментарів у тексті матеріалу створює для Путіна образ месії, який забезпечує процвітання не лише Росії, а й може зробити це для України;

4) *демонізація ворога* – висвітлення української сторони в «архінегативному» аспекті [2]. Після прочитання складається враження, що Україна – це плацдарм агресії, а українська армія, замість того, щоб захищати – вбиває мирне населення. Приклади цього особливо часто використовують автори матеріалів порталу «Правда. Ру». Наприклад, інтерв'ю з «українською журналісткою», редактором порталу «Украина одной строкой» Оленою Бойко під назвою «Украинский журналист: «Хочу, чтобы Украина перестала быть Укропией», у якому вона говорить про існування двох держав – України та так званої Укропії, що існує на заході України, і є за її словами: «Неонацистская, ненормальная, кровожадная, которая жаждет смерти, которая жаждет кого-то подавлять, заставляют. Вот эта гадость должна исчезнуть»;

5) *спрощення фактів* – подання без заглиблення в суть явища, що призводить до викривлення повідомлення [2]. Наприклад, матеріал сайту «Российский Диалог» під заголовком «Ирония судьбы» как угроза национальной безопасности: легендарную комедию не покажут на Украине», у його назві йдеться про те, що цей відомий фільм не покажуть на українських телеканалах, а вже в самому тексті зазначено, що це ще невідомо, і показ фільму залишають на розсуд керівництва

телеканалів.

Висновки. Успіх російської пропаганди полягає в тому, що вона чітко дотримується поставленої мети. На активну пропагандистську роботу держава спрямовує чимало коштів, а також залучає висококласних професіоналів.

Українські журналісти повинні активно боротись з фейковими повідомленнями російських ЗМІ. Особливу роль тут відіграють інтернет-ресурси, адже їх контент доступний не лише в Україні, а й закордоном, а це дуже важливий чинник для відновлення іміджу країни та залучення інвесторів. Журналісти повинні показати, що від дій Росії потерпає не лише Україна, а й увесь світ, тобто нас об'єднує спільна мета.

Сфера освіти також має долучитись до боротьби з інформаційною війною. У вищих навчальних закладах потрібно створювати спеціальні освітні програми, що спеціалізуюватимуться на інформаційних війнах.

У рекламній та кіноіндустрії є брак патріотичного контенту. Тоді як в Росії часто знімають різноманітні патріотичні ролики, документальні фільми, залучають до цього відомих людей.

Держава не залучена до інформаційної протидії російській агресії. Потрібно контролювати роботу відповідних державних структур, наприклад, Міністерства інформаційної політики, Державного комітету телебачення і радіомовлення України, які мають боротись з інформаційними атаками з боку Російської Федерації, оскільки їх робота не є ефективною, а методи – недовірними, проте кошти на їх роботу виділяють [3, 167].

Список літератури

1. *Почепцов Г. Г.* Сучасні інформаційні війни / Г. Г. Почепцов. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
2. *Децик О.* Методи пропаганди [Електронний ресурс] – URL: <http://www.telekritika.ua/kontekst/2014-08-04/96572>.
3. *Еляшевська Н. Ф.* Вразливість України до інформаційної війни / Н. Ф. Еляшевська // Теле- та радіо-журналістика. – Львів, 2015. – Вип. 14. – С.165–169.

References

1. *Pochepctsov, H. H.* (2015), *The Modern Warfare*, Vyd. dim "Kyievo-Mohylianska akademiia", Kyiv, 497 p.
2. *Detsyk, A.* (2014), "Methods of propaganda", *Telekrytyka*, available at: <http://www.telekritika.ua/kontekst/2014-08-04/96572>.
3. *Eliashkevskya, N. F.* (2015), "Ukraine vulnerability to information warfare", *Tele- ta Radiozhurnalistyka [TV and Radio Journalism]*, Lviv, vol. 14, pp.165 - 169.

